

HANDLEIDING FORMATIESPEL

Na de verkiezingen is het tijd voor de formatie: er moet een nieuw kabinet komen. Onderhandelingen voor een nieuw kabinet nemen vaak veel tijd in beslag. Soms zijn kiezers teleurgesteld omdat beloften uit de verkiezingsprogramma's niet worden nagekomen. Omdat de partijen moeten samenwerken, moeten ze echter onderhandelen en compromissen sluiten. In dit onderhandelingspel ervaren de leerlingen hoe dat gaat.

Dit spel is geschikt voor groepen uit het voortgezet onderwijs.

DOEL

De leerlingen ontdekken hoe moeilijk het kan zijn een compromis te sluiten. Ze ervaren dat politieke partijen de plannen die ze in hun verkiezingsprogramma presenteren niet altijd of helemaal kunnen uitvoeren omdat ze samenwerken met andere partijen.

DUUR

45 - 60 minuten

BENODIGDHEDEN

- 6 filmpjes
- Per groepje (ronde 1 en 2)
 - 1 stellingenformulier
 - pen en papier
- Per twee groepjes (ronde 4)
 - 1 scoreformulier

WAT DOE JIJ EN WAT DOEN DE LEERLINGEN?

RONDE 1: INTRODUCTIE EN GROEPJES MAKEN

- Introduceer het spel door de eerste film te laten zien: samenwerken.
- Verdeel de klas in groepjes van drie of vier leerlingen.
- Zorg voor een even aantal groepjes.
- Ronde 1 en 2 duren samen maximaal 20 minuten.

Tekst film 1: samenwerken

“Politieke partijen in de Tweede kamer moeten altijd samenwerken om een meerderheid voor hun plannen te krijgen. En als je samenwerkt moet je keuzes maken. Soms lastige keuzes. Daar gaat dit spel over. Zijn jullie er klaar voor? Maak dan eerst groepjes van drie of vier. Ieder groepje speelt een politieke partij.”

RONDE 2: VERKIEZINGSPROGRAMMA MAKEN

- Laat de tweede film zien: verkiezingsprogramma
- Deel het stellingenformulier uit.
- Vraag de leerlingen om met hun groepje 10 standpunten te kiezen.

Tekst film 2: verkiezingsprogramma

“Zo, jullie zijn de top van een politieke partij. En jullie gaan meedoen aan de Tweede Kamerverkiezingen. Met een verkiezingsprogramma van tien punten waarmee je veel kiezers hoopt te trekken.

Jullie krijgen zo meteen een heleboel standpunten. Het is de bedoeling dat je er daar *tien* uit kiest. Je mag ook zelf een of twee standpunten verzinnen. Je maakt in elk geval een programma van 10 standpunten die jullie partij voor elkaar wil krijgen. Wat vinden jullie écht belangrijk? Waar willen jullie voor gaan?”

RONDE 3: STANDPUNTEN IN VOLGORDE ZETTEN

- Laat de derde film zien: in volgorde zetten.
- Vraag elk groepje om hun standpunten op volgorde de zetten.
- Let op: zorg dat elk groepje zijn standpunten geheim houdt.
- Ronde 3 duurt maximaal 10 minuten.

Tekst film 3: in volgorde zetten

“Kwamen jullie er uit? Lastig hè? Wat vinden jullie nu het allerbelangrijkste om voor elkaar te krijgen?

Zet nu deze 10 standpunten op volgorde. Jullie belangrijkste standpunt geef je 10 punten en staat bovenaan op jullie lijst, het minst belangrijke komt onderaan en krijgt 1 punt. Zet de standpunten in de juiste volgorde. Met deze lijst gaan jullie straks onderhandelen met een andere partij. Dus hou je volgorde geheim.”

RONDE 4: ONDERHANDELEN

- Laat de vierde film zien: onderhandelen.
- Koppel twee groepjes aan elkaar. De leerlingen moeten nu tegenover een ander groepje gaan zitten.
- Geef ze één scoreformulier.
- Vraag de groepjes om samen tot een lijst van tien standpunten te komen. Ze hoeven deze lijst niet te rangschikken.
- Leg aan de leerlingen uit dat ze op verschillende manieren kunnen onderhandelen.
- Uiteindelijk moeten ze samen op tien standpunten uitkomen. Vraag de leerlingen deze standpunten op het scoreformulier te zetten.
- Let op: zorg dat elk groepje zijn puntentelling geheim houdt.
- Ronde 4 duurt maximaal 10 minuten.

Tekst film 4: onderhandelen

“De verkiezingen zijn achter de rug, de stemmen zijn geteld. Gefeliciteerd! Jullie hebben veel zetels in de Tweede Kamer gewonnen! Nu starten de onderhandelingen om een nieuw kabinet te formeren. Jullie hebben samen met een andere partij een meerderheid in de Tweede Kamer. Je begrijpt het al: zij hebben waarschijnlijk heel andere dingen op hun lijstje staan dan jullie. En jullie weten niet wat zij op nummer 1 hebben staan en wat ze minder belangrijk vinden. Dat wordt dus onderhandelen. De partij die straks de hoogste score haalt, heeft het best onderhandeld. Je kunt verschillende dingen doen: Standpunten die jullie allebei gekozen hebben, komen sowieso op het programma. Sommige standpunten kun je misschien samenvoegen tot één gezamenlijk standpunt. En sommige standpunten moet je uitruilen. Ga overleggen met de andere partij en maak een regeerakkoord van 10 standpunten. Je hoeft deze standpunten niet te rangschikken.”

RONDE 5: MOTTO

- Laat de vijfde film zien: wat wordt jullie motto?
- Laat elk groepje een motto verzinnen.
- Zorg dat elk groepje één woordvoerder aanwijst.
- Vraag de woordvoerders één voor één naar voren om hun motto te vertellen en wat de belangrijkste onderdelen van hun regeerakkoord zijn.

- Ronde 5 duurt maximaal 10 minuten.

Tekst film 5: wat wordt jullie motto?

“Jullie zijn eruit, de formatie is afgerond. Jullie kabinet heeft een regeerprogramma van tien punten. Bij een regeerakkoord hoort een motto. Een mooie zin die samenvat wat jullie willen gaan doen, zoals ‘Samen werken aan Nederland’. Bedenk een motto voor jullie regeerakkoord. Kies een woordvoerder om aan de klas te vertellen wat het motto van jullie kabinet is en wat de belangrijkste onderdelen van het regeerakkoord zijn.”

RONDE 6: PUNTEN TELLEN

- Laat de zesde film zien: wie heeft het meest binnengehaald?
- Laat de leerlingen nu de scores berekenen, treed eventueel op als onafhankelijke scheidsrechter.
 - Als een standpunt op de lijstjes van beide partijen stond, krijgen de partijen ieder de punten die ze zelf aan het standpunt hebben toegekend.
 - Als een standpunt van een partij volledig is overgenomen, krijgt de partij de volledige punten die ze aan dit standpunt hadden toegekend. De andere partij krijgt niets.
 - In geval van een compromis moeten de punten verdeeld worden. Dat kan wanneer standpunten gedeeltelijk worden overgenomen, gedeeltelijk overeenkomen of twee standpunten worden samengevoegd. In het geval van een compromis krijgen beide partijen de helft van de punten. Tel de punten van beide partijen op en deel door 2.
 - Als standpunten zijn samengevoegd doe je hetzelfde: tel de punten van beide partijen op en deel door 2.
- De punten worden per partij opgeteld. Halve punten mogen tot een heel punt worden afgerond.
- De partij met de hoogste score heeft het spel het beste gespeeld.
- Ronde 6 duurt maximaal 10 minuten.

Tekst film 6: wie heeft het meest binnengehaald?

“Tijd om de punten te tellen. Wie heeft het meeste voor elkaar gekregen? Heb je veel verkiezingspunten moeten inleveren? De mensen die op jullie hebben gestemd zullen dat niet leuk vinden. Maar ja, het land moet toch een regering krijgen.

Dus: tellen maar! Pak je puntenformulier er maar weer bij. Ok. Dit zijn de spelregels.

Neem het eerste punt van het gezamenlijke regeerprogramma.

- Stond dit in allebei jullie verkiezingsprogramma's? Dan krijgen jullie allebei de punten die je zelf had gegeven aan dit standpunt.
- Heeft maar één partij punten gegeven aan dit standpunt? Dan krijgt deze partij die punten.
- Hebben jullie een standpunt aangepast of samengevoegd? Tel de punten van beide partijen op en deel door 2. Als je er samen niet uitkomt, beslist je docent.

Doe hetzelfde nu met alle andere punten van het regeerakkoord. Tel dan de punten van je eigen partij op. De partij met de hoogste score heeft het best onderhandeld.”

NABESPREKING

In totaal kunnen er 55 punten worden behaald als er geen standpunten worden samengevoegd of compromissen worden gesloten. 55 punten halen lukt wanneer alle standpunten volledig overeenkomen of wanneer beide partijen alle standpunten van één partij overnemen. Beide situaties zullen zich niet vaak voordoen. Alle partijen moeten water bij de wijn doen, wil men de eigen standpunten (deels) gerealiseerd zien. Bespreek met de leerlingen dat dat onontkoombaar is: partijen kunnen (in een coalitie) hun beloften nooit volledig nakomen, omdat ze altijd moeten samenwerken met andere partijen. Dit hebben de leerlingen nu zelf kunnen ervaren in dit spel.

ACHTERGRONDINFORMATIE

De eindscore geeft niet precies weer hoeveel standpunten een partij heeft binnengehaald, maar wel hoe goed een partij kan onderhandelen.

Als er standpunten zijn samengevoegd of compromissen gesloten kunnen eventueel hogere scores dan 55 worden bereikt. Dat komt omdat in dit spel niet wordt gemeten of een partij al zijn standpunten heeft verwezenlijkt, maar ook of ze het beter of slechter doen dan hun tegenstander. Bijvoorbeeld: partij A vindt dat mensen vanaf 14 jaar moeten kunnen stemmen, maar ze vinden dat niet belangrijk en geven het standpunt een score 1. Ze onderhandelen met partij B die vinden dat mensen vanaf 16 jaar moeten kunnen stemmen. Partij B vindt dat wel belangrijk en kent een score 9 toe. Als ze dan samen in de onderhandelingen op een leeftijd van 15 jaar uitkomen, levert dat beide partijen 5 punten op. Zo kan een partij meer dan 55 punten halen. In dit geval heeft de partij B veel meer moeten inleveren, omdat dit punt hen van groot belang was. Toch kun je niet zeggen dat partij A het standpunt (stemmen vanaf 14 jaar) volledig gerealiseerd heeft.

WAT TE DOEN ALS...

EEN GROEPJE SNEL KLAAR IS IN VERGELIJKING MET ANDERE GROEPJES?

Check wat ze hebben gedaan, help ze verder op weg of geef ze desnoods even pauze.

EEN GROEPJE BEDUIDEND LANGZAMER IS DAN ANDERE GROEPJES?

- Ga strakker op de tijd zitten. Gebruik een aftelklok voor de verschillende rondes. Op de meeste digiboards zit een aftelklok of gebruik een klok op het internet (bijvoorbeeld <http://ideas.gstboces.org/programs/timer/>).
- Geef er een inhoudelijke draai aan en motiveer het groepje met argumenten sneller te werken: “hoe langer het duurt, hoe langer het land zonder regering zit, het land onbestuurbaar is en het volk gaat klagen...”.
- Wijs het groepje desnoods in laatste instantie een aantal standpunten toe.